

מדינת ישראל

משרד החינוך

- א. סוג הבחינה: בגרות לבתי-ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: חורף תשס"ג, 2003
מספר השאלון: 034103
לנבחנים אקסטרניים – 141

א ז ר ח ו ת

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון	–	(14×2)	–	28	נקודות
פרק שני	–	(13×2)	–	26	נקודות
פרק שלישי	–	(12×2)	–	24	נקודות
פרק רביעי	–	(11×2)	–	22	נקודות
סה"כ	–		–	100	נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רישום טיוטות כלשהן על דפים מחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה! רשום "טייטה" בראש כל עמוד טיוטה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (28 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה – 14 נקודות).

1. לחבר פרלמנט נודע שבעיתון מסוים עומדת להתפרסם כתבה על פרשת שחיתות שנחקרת במשטרה. הכתבה עוסקת בשימוש בכספי ציבור בניגוד לחוק, וחבר הפרלמנט מוזכר בה כאחד המעורבים בפרשה. חבר הפרלמנט פנה לעורך העיתון ודרש ממנו לעצור את הפרסום עד סיום החקירה, בטענה שהכתבה פוגעת במעמדו כנבחר ציבור.
 - עורך העיתון התנגד, בטענה שפרסום כתבה זו הוא חלק מתפקידו.
 - על איזו זכות יכול חבר הפרלמנט לבסס את טענתו? נמק את תשובתך.
 - על איזו זכות/עיקרון יכול עורך העיתון לבסס את טענתו? נמק את תשובתך.
2. באחת ממדינות אירופה עצרה המשטרה שני אנשים.
 - במקרה הראשון נתפס אדם כשהוא גונב כלי כסף וזהב מבית-כנסת.
 - במקרה השני נתפס אדם כשהוא מצייר צלבי קרס על קירות בית-כנסת.
 - איזה סוג עבריינות ביצע האדם במקרה הראשון? נמק את תשובתך.
 - איזה סוג עבריינות ביצע האדם במקרה השני? נמק את תשובתך.
3. אזרח אמריקני פנה לבית-משפט בתביעה נגד רשויות הביטחון בשדה תעופה בניו-יורק. לטענתו, הוא איחר להגיע לכינוס מדעי חשוב משום שאנשי הביטחון עיכבו אותו שעות רבות בשדה התעופה, רק בשל מוצאו ממדינה במזרח התיכון. שאר החברים האמריקנים במשלחת לא עוכבו, והגיעו לכינוס בזמן. נציג רשויות הביטחון בשדה התעופה טען בתגובה, שאנשיו פעלו על-פי המדיניות החדשה שהונהגה לאחר פיגועי הטרור האחרונים במטוסים. על-פי מדיניות זו, יש לעכב לבדיקות מדוקדקות כל אדם המעורר חשד.
 - על איזה עיקרון/זכות יכול האזרח האמריקני לבסס את תביעתו? נמק את תשובתך.
 - על איזו זכות אפשר לבסס את המדיניות שעל-פיה פעלו רשויות הביטחון בשדה התעופה? נמק את תשובתך.

פרק שני (26 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 4-7 (לכל שאלה – 13 נקודות).

4. הסבר מהי מדינת לאום, והצג הבדל אחד בין מדינת לאום ובין מדינת כלל אזרחיה.
5. הסבר מהו הערך המרכזי שמודגש בגישה הסוציאל-דמוקרטית.
 - ציין שתי פעולות שמדינה עושה, שבהן גישה זו באה לידי ביטוי.
6. מדוע חשוב שהרשות השופטת תהיה בלתי-תלויה (עצמאית) ברשויות השלטון האחרות?
 - הצג שתי דוגמאות לאי-תלות זו, כפי שהיא באה לידי ביטוי במדינת ישראל.
7. הסבר מהי "חקיקת-משנה" (חקיקה מנהלית).
 - איזו הגבלה חלה על חקיקה זו?

/המשך בעמוד 3/

פרק שלישי (24 נקודות)

קרא בעיון את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מהשאלות 8-10 (לכל שאלה – 12 נקודות).

במדינות דמוקרטיות מקובל שיש להימנע מפגיעה בזכויות הפרט ומהתערבות בכל מה שקשור לענייניו האישיים של היחיד. אולם מדינות לאום דמוקרטיות לא הוקמו רק כדי לספק לתושביהן זכויות פרט, אלא גם כדי להביא לידי ביטוי את זהותן הלאומית ואת ייחודן. בהקשר זה יש לבדוק כיצד החברה היהודית בישראל מגדירה את זהותה וכיצד הגדרה זו משפיעה על זכויות הפרט ועל השמירה עליהן.

לדעתך, האופי היהודי של מדינת ישראל מחייב הדגשת ערכים לאומיים משותפים בחיים הציבוריים. ערכים אלה צריכים לבוא לידי ביטוי מעשי, גם אם נגרמת בכך פגיעה בזכויות הפרט, כמו במקרה של סגירת חנויות בשבתות ובחגים.

בהנחה שמקובל על הרוב החילוני במדינה שיש ערך לכיבוד השבת ומועדי ישראל בציבור, רוב זה צריך, לדעתך, לדאוג לכך שאווירת השבת והחגים תכובד בציבור, בדיוק כשם שהוא דורש שאווירת יום השואה ויום הזיכרון לחללי צה"ל תכובד בציבור.

(מעובד על-פי מאמר בהארץ, 6/8/2001)

8. מה מייחד את הגישה "מדינת לאום יהודית-תרבותית" (הגישה התרבותית-לאומית)?

הדגם כיצד גישה זו באה לידי ביטוי בדבריו של כותב הקטע.

9. כותב הקטע מוכן לאפשר פגיעה בזכות פרט מסוימת.

מהי זכות זו? הבא מהקטע ציטוט לביסוס תשובתך.

באיזה מקרה מדינה דמוקרטית מאפשרת לפגוע בזכויות הפרט? (אין צורך להתייחס לקטע.)

10. הסבר מהו עקרון ההסכמיות, והדגם כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בדבריו של כותב

הקטע (הבא דוגמה אחת).

פרק רביעי (22 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 11-14 (לכל שאלה – 11 נקודות).

11. התמודדות בין שתי מפלגות (לפחות) היא תנאי הכרחי לקיומו של משטר דמוקרטי. הסבר קביעה זו.
12. בהליך החקיקה בישראל בא לידי ביטוי גם המובן הפורמלי של שלטון החוק. הסבר קביעה זו באמצעות שתי דוגמאות.
13. משרד החינוך תבע לדין אדם שחייב ופרסם ספר לימוד, בטענה שאותו אדם העתיק לספר זה פרקים שלמים מספר לימוד של משרד החינוך. על איזו זכות משרד החינוך מבקש להגן באמצעות תביעה זו? הסבר.
14. יהודייה שהתנצרה ביקשה לעלות לישראל, בטענה שהיא זכאית לכך מכוח חוק השבות. שר הפנים סירב לאשר את בקשתה. הסבר על מה ביסס שר הפנים את סירובו.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך